

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi eräiden työläinsäädäntöön kuuluvien lakien kumoamisesta ja muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottaviksi vanhentuneina vuonna 1889 annettu asetus teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta, vuonna 1930 annettu laki, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä, sekä kaivoslain ja työturvallisuuslain säännökset naisten työskentelystä maan alla samoin kuin laki metsä- ja uittotöissä suoritettavasta palkkauksesta. Samalla ehdotetaan muutettavaksi työsuojeluhallinnosta

annettua lakia. Lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä annetusta laista ehdotetaan poistettavaksi kieltö pitää naisia maalaustöissä, joissa käytetään laissa tarkoitettuja aineita. Merityöaikalakia ehdotetaan muutettavaksi lupahallinnon joustavoittamiseksi.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Työlainsäädännön ja työehtosopimusjärjestelmän kehitys on johtanut siihen, että eräät työläinsäädännön yksittäiset lait tai niiden yksittäiset säännökset ovat vanhentuneet. Samoin ovat eräät työläinsäädäntöön läheisesti liittyvät muiden lakien yksittäiset säännökset menettäneet alkuperäisen merkityksensä.

Lainsäädännön tarkistaminen ja ajanmukaistaminen on tarpeellista myös sen tähden, että työasioiden hallintoa on järjestetty uudelleen ja tämä kehitys jatkuu edelleenkin. Laki työsuojeluhallinnosta (574/72) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1972. Valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annettua lakia (78/22) muutettiin 1 päivänä kesäkuuta 1989 voimaan tulleella lailla (31/89) niin, että työvoimaministeriön tilalle tuli työministeriö ja työasiat siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöltä tälle uudelle ministeriölle.

Valtioneuvosto teki 9 päivänä lokakuuta 1986 periaatepäätöksen valtion hallintoviranomaisten norminannon uudistamisesta, uudis-

tuksen tavoitteista, valmistelusta, siinä sovellettavista periaatteista sekä aikataulusta. Ministeriöiden tehtävänä oli valmistella virastokohtaisiin selvityksiin perustuen tarpeelliset muutokset norminannon perusteena oleviin valtuutussäännöksiin ja ohjata normien tarkistamista ja norminannon kehittämistä hallinnonalalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 26 päivänä marraskuuta 1986 työryhmän valmistelemaan työläinsäädännön perusteella annettujen normien uudistamista valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Työryhmän tuli tehdä ehdotukset tarpeettomien ja vanhentuneiden normien tai ilman asianmukaista valtuutusta annettujen normien kumoamisesta.

Vanhentuneen ja merkityksensä menettäneen lainsäädännön tarkistustyötä on jatkettu työministeriössä. Tässä esityksessä ehdotetut lait teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta annetun asetuksen kumoamisesta ja lain, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä (105/30), kumoamisesta perustuvat mainitun työryhmän muistioon.

Metsä- ja uittotöissä suoritettavasta palkkauksesta annetun lain (699/64), jäljempänä metsäpalkkalaki, noudattamisen valvonnassa on käytäntö muodostunut sellaiseksi, että viranomaiset ovat valvoneet ensi sijassa järjestäytymättömän kentän työntekijöiden vähimmäistyöehtoja ja työmarkkinajärjestöjen omat toimihenkilöt ovat huolehtineet työehtosopimukseen perustuvien palkkojen noudattamisen valvonnasta. Valvontatoimin on viime aikoihin asti kohtalaisen hyvin voitu huolehtia siitä, että alalla noudatetaan yleiseksi katsottavan metsä- ja uittoalan työehtosopimuksen määräyksiä. Ongelmallista sen sijaan on ollut yleisesti hyväksyttävien perusteiden löytäminen suoritettaessa vertailua metsätyössä ja puunjalostusteollisuudessa suoritettavassa työssä maksettavien palkkojen välillä.

Yleinen vähimmäispalkkajärjestelmä toteutettiin 1 päivästä tammikuuta 1971 uudella työsopimuslailla (320/70). Tästä on ollut seurauksena, että metsäpalkkalaki on menettänyt suuren osan merkitystään. Näin ollen se ehdotetaan kumottavaksi. Metsä- ja uittotöissä olisi työnantajan edelleenkin noudatettava vähintään niitä palkka- ja muita ehtoja, jotka kyseessä olevasta tai siihen lähinnä rinnastettavasta työstä asianomaisen alan yleiseksi katsottavassa valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on noudatettavaksi määrätty. Tämä velvollisuus johtuu työsopimuslain 17 §:n 1 momentin säännöksestä.

Metsäpalkkalain kumoamisesta huolimatta on metsä- ja uittoalan palkkatilastointia ylläpidettävä osana virallista palkkatilastoa ja työmarkkinatarpeita varten. Metsä- ja uittoalan palkkatilastot tekee nykyään tilastokeskus. Tilastointitehtävän ohjausta varten työministeriön yhteyteen perustettaisiin asetuksella metsäalan palkkatilastolautakunta, jonka tehtävänä olisi ohjata metsä- ja uittoalan palkkatilastointia sekä toimia asiantuntijana ja neuvoantavana elimenä palkkatilastoinnin tietosisältökysymyksissä.

Metsäpalkkalain kumoamisedotuksesta ja suunnitellusta metsäalan palkkatilastoinnin uudelleen järjestämisestä johtuu, että työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n 2 momenttia (33/89) on muutettava. Työsuojeluhallinnon tehtäväksi säädetystä asiakokonaisuudesta ehdotetaan poistettavaksi metsäpalkkatarkkailua koskevat asiat. Kun työministeriön ja työsuojeluhallituksen välinen tehtäväjako on vakiintunut ja kun työsuojeluhallituksen organisa-

tiota on muutettu työsuojeluhallinnosta annetulla asetuksella (486/91) 1 päivästä syyskuuta 1991, on puheena olevaa säännöstä syytä myös keskushallinnon tehtäväjako koskevilta osin yksinkertaistaa. Esityksessä ehdotetaan työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, ettei ministeriön ja työsuojeluhallituksen välisistä tehtävistä tarvita tarkempaa säätelyä erillisellä asetuksella. Lainmuutoksen voimaansaattamisen yhteydessä on tarkoitus asetuksella kumota työministeriön tehtävistä eräissä työsuojeluhallinnon alaan kuuluvissa asioissa annettu asetus (430/89).

Kaivoslain (503/65) 58 §:n säännöstä, jolla kielletään pitämästä naista kaivoksessa sellaisessa työssä, jota tehdään maanpinnan alla, samoin kuin työturvallisuuslain (299/58) 37 §:n säännöstä, jossa kielletään käyttämästä naista kaivostyöhön verrattavassa työssä maan alla, on sekä tasa-arvonäkökohtien että työturvallisuustekniikan kehityksen vuoksi pidettävä nykyisin epäasiallisena. Vastaavin perustein on aiheellista muuttaa myös lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä annetun lain (101/29) 3 §:n 1 momenttia. Voimassa olevassa momentissa kielletään käyttämästä naisia ammattimaiseen maalaustyöhön, jossa käytetään lyijyvalkoista tai lyijysulfaattia.

Osana valtionhallinnon tehostamispyrkimyksiä on ollut käynnissä myös erityinen valtioneuvoston yleisistunnon kehittämishanke, jonka tarkoituksena on selkeyttää valtioneuvoston yleisistunnon tehtäväkuvaa karsimalla yleisistunnossa käsiteltävien asioiden määrää. Yleisistunnossa käsiteltävät asiat on tarkoitus siirtää ministeriön käsiteltäväksi silloin, kun asian luonne ja merkitys tämän mahdollistavat. Merityöaikalain (296/76) 16 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto voi erityisistä syistä myöntää poikkeuksia yksittäistapauksissa lain soveltamisesta. Ennen kuin poikkeuslupahakemuksista päätetään, on lainkohdan mukaan kuuluttava merenkulun työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä. Merityöaikalain 16 a §:n mukaiset ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävät poikkeusluvut käsitellään jo nykyisellään ministeriössä. Näin ollen laissa jo omaksutun linjan mukaista on, että valtioneuvostolle kuuluva oikeus myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia lain soveltamisesta siirretään työministeriölle. Ministeriön tulisi ennen poikkeuslupapäätöksen myöntämistä kuulla merenkulun työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä. Tämän to-

teuttamiseksi ehdotetaan, että merityöaikalain 16 §:n 3 momenttiin tehdään tarvittava muutos.

2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Ehdotukset lakien kumoamista ja muuttamisesta perustuvat alun perin valtiovarainministeriön asettaman keskushallinnon norminantoa selvittäneen työryhmän mietintöön (komiteamietintö 1986:10) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän muistioon (STM: työryhmämuistio 1987:34). Metsäpalkkalain soveltamiskäytännössä ilmenneitä ongelmia on selvitetty metsäpalkkalakityöryhmän muistiossa (STM: työryhmämuistio 1988:27). Merityöaikalain muuttamista koskeva ehdotus on käsitelty merimiesasiain neuvottelukunnassa. Esityksen valmistelussa on otettu huomioon asianomaisten työmarkkinajärjestöjen kannanotot.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Uudistuksella ei tulisi olemaan vaikutuksia valtiontalouteen eikä kunnallistalouteen. Esityksestä johtuvat organisatoriset muutokset on voitu ottaa huomioon työsuojeluhallituksen organisaatiouudistusta toteutettaessa. Tältä osin voidaan tässä yhteydessä viitata talvella 1991 annettuun lakiin työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta (274/91).

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta annetun asetuksen kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta 15 päivänä huhtikuuta 1889 annettu asetus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki

lain, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä, kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä maaliskuuta 1930 annettu laki, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä (105/30).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki**metsä- ja uittotoissa suoritettavasta palkkauksesta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	Tällä lailla kumotaan metsä- ja uittotoissa suoritettavasta palkkauksesta 30 päivänä joulukuuta 1964 annettu laki (699/64).	Tämä laki tulee voimaan kuuta 199 .	2 §	päivänä
-----	---	-------------------------------------	-----	---------

4.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* työsuojeluhallinnosta 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain (574/72) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (33/89), seuraavasti:

2 §	Työsuojeluhallituksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään ja sille muussa laissa taikka asetuksessa tai päätöksissä olevien säännösten ja määräysten mukaan kuuluu, käsitellä ne työympäristöä, työsuojelua, työsuhdetta ja työterveyshuollon järjestämisvelvollisuuden toteuttamisen valvontaa koskevat asiat, jotka ennen 1 päivää kesäkuuta 1989 ovat kuuluneet työsuojeluhallitukselle tai jotka myöhemmin säädetään lailla tai asetuksella työsuojeluhallituksen käsiteltäviksi. Sen estä-	mättä, mitä työsuojeluhallituksen toimivallasta on säädetty, työministeriön käsiteltäviin kuuluvat kuitenkin sellaiset asiat, jotka on esiteltävä tasavallan presidentille tai valtioneuvostolle tai jotka asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain 2 §:n 3 momentin nojalla on siirretty valtioneuvoston yleisistunnolta ministeriön ratkaistaviksi.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 199 .	päivänä
-----	---	--	-------------------------------------	---------

5.

Laki**kaivoslain 58 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	Tällä lailla kumotaan 17 päivänä syyskuuta 1965 annetun kaivoslain (503/65) 58 §.	Tämä laki tulee voimaan kuuta 199 .	2 §	päivänä
-----	---	-------------------------------------	-----	---------

6.

L a k i

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 37 § sekä
muutetaan kumotun 37 §:n edellä oleva väliotsikko seuraavasti:

Lapsen ja nuoren henkilön käyttäminen työhön Tämä laki tulee voimaan päivänä
37 § kuuta 199 .

7.

L a k i

lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä 1 päivänä maaliskuuta 1929 annetun lain (101/29) 3 §:n 1 momentti seuraavasti :

3 § Tämä laki tulee voimaan päivänä
Työntekijää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, kuuta 199 .
ei saa käyttää ammattimaiseen maalaustyöhön,
jossa käytetään lyijyvalkoista, lyijysulfaatteja
tai muita sellaisia tuotteita, jotka sisältävät
näitä väriaineita.

8.

Laki
merityöaikalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä huhtikuuta 1976 annetun merityöaikalain (296/76) 16 §:n 3 momentti seuraavasti :

16 §
Säännösten ehdottomuus

Milloin erityisiä syitä on, työministeriö voi merenkulun työnantaja- ja työntekijärjestöjä kuultuaan myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia tämän lain soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa vireille pantu hakemus poikkeuksen saamiseksi käsitellään kuitenkin tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Työministeri *Ilkka Kanerva*

4.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluhallinnosta 24 päivänä heinäkuuta 1972 annetun lain (574/72) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (33/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Työsuojeluhallituksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä tässä laissa on säädetty ja sille muualla laissa tai asetuksessa taikka päätöksissä olevien säännösten ja määräysten mukaan kuuluu, käsitellä ne työympäristöä, työsuojelua, työsuhdetta, työterveyshuollon järjestämisen velvollisuuden toteuttamisen valvontaa ja *met-säpalkkatarkkailua* koskevat asiat, jotka ennen 1 päivää kesäkuuta 1989 ovat kuuluneet työsuojeluhallitukselle tai jotka myöhemmin säädetään lailla tai asetuksella työsuojeluhallituksen käsiteltäviksi. Sen estämättä, mitä työsuojeluhallituksen toimivallasta on säädetty, työministeriön käsiteltäviin kuuluvat kuitenkin sellaiset asiat, jotka on esiteltävä tasavallan presidentille tai valtioneuvostolle tai jotka asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain (79/22) 2 §:n 3 momentin nojalla on siirretty valtioneuvostolta ministeriön ratkaistaviksi *taikka jotka ennen 1 päivää kesäkuuta 1989 ovat kuuluneet sosiaali- ja terveysministeriölle.*

Työsuojeluhallituksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään ja sille *muussa* laissa *taikka* asetuksessa *tai* päätöksissä olevien säännösten ja määräysten mukaan kuuluu, käsitellä ne työympäristöä, työsuojelua, työsuhdetta ja työterveyshuollon järjestämisen velvollisuuden toteuttamisen valvontaa koskevat asiat, jotka ennen 1 päivää kesäkuuta 1989 ovat kuuluneet työsuojeluhallitukselle tai jotka myöhemmin säädetään lailla tai asetuksella työsuojeluhallituksen käsiteltäviksi. Sen estämättä, mitä työsuojeluhallituksen toimivallasta on säädetty, työministeriön käsiteltäviin kuuluvat kuitenkin sellaiset asiat, jotka on esiteltävä tasavallan presidentille tai valtioneuvostolle tai jotka asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain 2 §:n 3 momentin nojalla on siirretty *valtioneuvoston yleisistunnolta* ministeriön ratkaistaviksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____ .

6.

Laki**työturvallisuuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 37 § sekä muutetaan kumottavan 37 §:n edellä oleva väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Naisen sekä lapsen ja nuoren henkilön käyttäminen työhön

37 §

Naista älköön käytettävä kaivostyöhön verrattavaan työhön maan alla. Muutoin on naisen käyttämisestä työhön tämän lain lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty.

Ehdotus

Lapsen ja nuoren henkilön käyttäminen työhön

37 §

(Kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

7.

Laki**lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käytön kieltämisestä eräissä maalaustöissä 1 päivänä maaliskuuta 1929 annetun lain (101/29) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Miespuolisia työläisiä, jotka eivät ole täyttäneet kahdeksaatoista vuotta, sekä naisia kielletään käyttämästä ammattimaiseen maalaustyöhön, jossa käytetään lyijyvalkoista, lyijysulfaatteja tai muita sellaisia tuotteita, jotka sisältävät näitä väriaineita.

Ehdotus

3 §

Työntekijää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa käyttää ammattimaiseen maalaustyöhön, jossa käytetään lyijyvalkoista, lyijysulfaatteja tai muita sellaisia tuotteita, jotka sisältävät näitä väriaineita.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

8.

Laki
merityöaikalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä huhtikuuta 1976 annetun merityöaikalain (296/76) 16 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §
Säännösten ehdottomuus

Milloin erityisiä syitä on, valtioneuvosto voi merenkulun työnantaja- ja työntekijärjestöjä kuultuaan myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia tämän lain soveltamisesta.

Milloin erityisiä syitä on, työministeriö voi merenkulun työnantaja- ja työntekijärjestöjä kuultuaan myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia tämän lain soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa vireille pantu hakemus poikkeuksen saamiseksi käsitellään kuitenkin tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

